

SVENSKA UNESCO RÅDETS
SKRIFTSERIE: Nr. 4/1981

REKOMMENDATION
om
SKYDD OCH BEVARANDE AV
RÖRLIGA BILDER

antagen av Unesco

SVENSKA UNESCO RÅDETS
SKRIFTSERIE: Nr. 4/1981

REKOMMENDATION
om
SKYDD OCH BEVARANDE AV
RÖRLIGA BILDER

antagen av Unesco

DEPARTEMENTENS REPROCENTRAL
Stockholm 1981

FÖRORD

Den rekommendation om skydd och bevarande av rörliga bilder som Unesco antog vid sin generalkonferens hösten 1980 är betydelsefull i flera avseenden. Det råder nu internationell enighet om att det finns ett ansvar för att bevara den del av respektive lands kulturarv som återspeglas i den samtida filmen, televisionen och andra rörliga bilder.

Förarbetena till rekommendationen och dess behandling i generalkonferensen visade att det inte har varit problemfritt att nå fram till den lösning som rekommendationen innebär. En viktig fråga har varit i vad mån utländsk film etc., som visas i respektive land, skall anses vara en del av landets nationella kulturarv och därmed behöva levereras till nationalarkiv eller motsvarande. En annan kontroversiell fråga har varit möjligheterna för de berörda arkiven att kopiera materialet, t.ex. film till videoband. Över huvud taget har det upphovsrättsliga läget och förhållningarna för privatkopiering komplicerat arbetet.

I Sverige förberedde en statlig utredning (DAK-kommittén) redan i slutet av 1960-talet ett system som i mycket påminner om den ordning som nu föreslås i rekommendationen. Utredningens förslag resulterade efter en omfattande remissomgång i en regeringsproposition år 1978 varigenom arkivet för ljud och bild (ALB) inrättades som ett statligt nationalarkiv på ljud- och bildområdet. Grunden för verksamheten lades i den s.k. pliktexemplarslagen som började fungera samtidigt som ALB den 1 januari 1979. Genom pliktexemplarslagen åläggs bl.a. filmdistributörer och videogramproducenter samt Sveriges Television AB (SVT) att till ALB lämna film och videogram respektive upptagningar av samtliga TV-program. Systemet bygger ytterst på de regler som gäller för tryckerierna alltsedan 1600-talet i Sverige, nämligen att exemplar av tryckta skrifter skall levereras till Kungl. Biblioteket (KB) och vissa andra universitetsbibliotek. Genom pliktexemplarslagen utsträcks denna skyldighet även till ljud- och bildområdena.

Ligger då den svenska lagstiftningen - som alltså tagits fram innan arbetet inom Unesco påbörjats - i linje med Unesco-rekommenda-

tionen om skydd och bevarande av rörliga bilder? Andan är densamma. Det gäller att få ett fungerande system, så att åtminstone en del av vårt kulturarv på rörlig bild kan bevaras för framtiden och göras tillgängligt för forskning. I vissa avseenden skiljer sig rekommendationen från vad som gäller i Sverige. Sålunda är det material som ALB får in i kraft av pliktexemplarslagen i princip tillgängligt endast för forskning. I rekommendationen utgår man däremot från att materialet skall kunna göras tillgängligt för bl.a. undervisningsändamål och även för visningar i icke kommersiella sammanhang, typ filmklubbar.

När det gäller avgränsningen av vilken film etc. som skall omfattas av de föreslagna åtgärderna går Unesco-rekommendationen längre än vad som gäller i Sverige. Den svenska pliktexemplarslagen omfattar i princip endast material som har offentliggjorts, t.ex. film som har visats på biografier, TV-program som sänts och videogram som har utbudits till allmänheten.

Som angetts ovan var en av frågorna i vilken mån utländsk film etc. skulle omfattas av en obligatorisk leverenskyldighet. Den svenska lagstiftningen föreskriver att både svensk och utländsk film som visats på biograf skall levereras som pliktexemplar till ALB. Ingen skillnad görs heller mellan svenska och utländska TV-program. Utgångspunkten för den svenska lagstiftningen har alltså varit att det från forskningssynpunkt är ett stort intresse att det samlade utbudet i landet dokumenteras.

I praktiken har emellertid ALP tillämpat en ordning med generös dispensgivning från pliktexemplarslagen när det gäller utländsk film mot att distributörer av utländsk film i stället går med på att frivilligt deponera sina filmer. Den praxis som har utbildats i Sverige under de senaste åren synes ligga i linje med vad som uttalar i Unesco-rekommendationen i detta avseende.

I fråga om videogram har också en praxis utbildats som ligger i linje med Unesco-rekommendationen. Enligt lagen skall videogram som har framställts i Sverige levereras till ALB liksom videogram framställda i utlandet som har svenskt intresse. Med "svenskt intresse" förstås t.ex. svensk uphovsman, svensk exekutör och vidare

om videogrammet är svensktextat.

I ytterligare ett viktigt avseende skiljer sig den praktiska handläggningen på ALB från vad som förordas i Unesco-rekommendationen. Enligt rekommendationen skall insatserna i första hand syfta till att bevara originalmaterial av typ masterband etc. På ALB bevaras inte film på filmbas, utan pliktexemplaren eller de filmexemplar som deponeras frivilligt enligt vad som har angetts ovan, kopieras över på video. Inte heller bevaras TV-programmen på den bandstandard som används vid sändning utan på en lägre bandstandard.

Vid sidan av ALB finns i Sverige för närvarande flera institutioner som ägnar sig åt skydd och bevarande av rörliga bilder. Främst gäller det Svenska filminstitutet, som har ett omfattande filmarkiv byggt på frivilliga depositioner. Filmerna bevaras på filmbas och inte som i ALB's fall på video. Filminstitutets filmarkiv används både för forskningsändamål och för visning i filmklubbsammanhang. Vidare har filminstitutet en betydelsefull restaureringsverksamhet av äldre film och ett pågående utvecklingsprojekt om hur färgfilm skall kunna bevaras. På flera av dessa områden samarbetar filminstitutet och ALB.

Sveriges Television AB arkiverar i huvudsak för repriseringsändamål. SVT:s arkiv har förvärvat omfattande kulturhistoriskt intressanta filmsamlingar, bl.a. Svensk filmindustris (SF) journalfilmer. Med ALB har SVT samarbete, så att det finns möjligheter för en forskare hos ALB att via ALB rekvirera kopior av program sända före pliktexemplarslagens ikraftträdande som finns hos SVT. För närvarande diskuteras med SVT möjligheterna att höja standarden på TV-upptagningarna hos ALB så att SVT i en framtid skulle kunna använda materialet hos ALB för repriseringsändamål.

Sammanfattningsvis kan sägas att genom den verksamhet som sedan länge har pågått vid Svenska filminstitutet och genom tillkomsten av ALB och pliktexemplarslagen har förutsättningarna för skydd och bevarande av rörliga bilder i enlighet med Unesco-rekommendationen förstärkts väsentligt. Det är att hoppas att ansträngningarna åt detta håll i andra länder skall krönas med framgång

trots den kärva ekonomiska verkligheten. Man kommer annars att göra sig urarva när det gäller de betydande opinions- och kulturyttringar som i vår tid endast återfinns på filmupptagning eller i TV etc. Som uttalas i Unesco-rekommendationen finns här ett intressant fält för samarbete. Lika viktigt är det givetvis att gemensamma ansträngningar läggs ned på forskning och utveckling i fråga om arkiverings- och beständighetsproblemen för den rörliga bilden.

Leif Larson
Chef för ALB

REKOMMENDATION OM SKYDD OCH BEVARANDE AV RÖRLIGA
BILDER

Unescos (Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur) 21:a generalkonferens i Belgrad 23 september - 28 oktober 1980, som

anser att rörliga bilder är ett uttryck för folkens kulturella identitet och utgör genom sina bildande, konstnärliga, vetenskapliga och historiska värden en integrerad del av en nations kulturella arv,

anser att rörliga bilder innebär nya uttrycksformer som särskilt utmärker dagens samhälle och som konkretiserar en viktig och ständigt växande del av nutidens kultur,

anser att rörliga bilder också erbjuder grundförutsättningar för att bevara händelseförlopp och därigenom möjliggör viktiga och ofta unika vittnesbörd med ny dimension om folkens historia, livsstil och kultur och om mänsklighetens utveckling,

påpekar att rörliga bilder spelar en allt viktigare roll som medel för kommunikation och ömsesidig förståelse bland alla världens folk,

påpekar vidare att rörliga bilder genom att sprida kunskap och kultur världen över starkt bidrar till att bilda och berika varje människa,

anser dock att rörliga bilder på grund av materiell beskaffenhet och olika sätt att lagra rörelse är mycket ömtåliga och därför bör bevaras under särskilda tekniska betingelser,

påpekar vidare att arvet av rörliga bilder till många delar har förevunnit på grund av sönderfall, olyckshändelser och stöld, vilket oösterkalleligt har utarmat detta arv,

erkänner de resultat som nåtts genom specialiserade institutioners ansträngningar att rädda rörliga bilder från de faror de utsätts för,

anser det nödvändigt för varje stat att vidta lämpliga komplet-

terande åtgärder för att garantera skydd och bevarande åt eftervärlden av denna särskilt ömtåliga del av dess kulturella arv, så som andra delar av detta arv skyddas och bevaras för att berika nu levande och kommande generationer,

anser samtidigt att lämpliga åtgärder för att skydda och bevara rörliga bilder skall vidtas med tillbörlig hänsyn till opinions-, yttrande- och informationsfriheten, erkänd som en oundgänglig del av de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, vilka hör till människovärdet, nödvändigheten att stärka fred och internationell förståelse och till den lagliga rätt som tillkommer upphovsrättsinnehavare och alla andra innehavare av rättigheter i rörliga bilder,

erkänner också staters rätt att vidta lämpliga åtgärder för att skydda och bevara rörliga bilder under iakttagande av sina skyldigheter enligt internationell lag,

anser att rörliga bilder, skapade av världens folk, även utgör en del av hela mänsklighetens arv och att närmare internationellt samarbete därför skall främjas för att skydda och bevara dessa oersättliga dokument, detta särskilt till fromma för länder med begränsade resurser,

anser vidare att importerade rörliga bilder, på grund av ökande internationellt samarbete, har en viktig roll att spela i de flesta länders kulturliv,

anser att viktiga aspekter på vissa länders historia och kultur, särskilt de tidigare koloniserade, finns dokumenterade i form av rörliga bilder som inte alltid är tillgängliga för länderna i fråga,

påpekar att generalkonferensen redan har antagit internationella instrument om skydd för det kulturella arvet, särskilt Konventionen för skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (1954), Rekommendationen om medel för att förhindra oläglig export, import och äganderätt till kulturell egendom (1964), senare ändrad till Konvention (1970), Rekommendationen om internationellt utbyte av kulturegendom (1976) samt Rekommendationen om skydd för rörlig kulturell egendom (1978),

önskar komplettera och utvidga tillämpningen av de normer och principer som är uppställda i dessa konventioner och rekommendationer,

beaktar bestämmelserna i Världskonventionen om upphovsrätt, Bernkonventionen om skydd för litterära och konstnärliga verk samt Konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag,

har till behandling förslag om skydd och bevarande av rörliga bilder,

beslutade vid sin 20:e session att denna fråga skulle ges form av en rekommendation till medlemsstaterna,

antar den 27 oktober 1980 denna rekommendation.

Generalkonferensen rekommenderar att medlemsstaterna tillämpar följande riktlinjer genom att vidta de lagstiftnings- och andra åtgärder som kan krävas, i enlighet med varje enskild stats författningssystem eller -praxis, för att inom respektive territorier ge verkan åt principerna och normerna i denna rekommendation.

Generalkonferensen rekommenderar att medlemsstaterna gör denna rekommendation känd hos berörda myndigheter och sammanslutningar. Generalkonferensen rekommenderar att medlemsstaterna, vid de tidpunkter och på det sätt konferensen kommer att föreskriva, rapporterar om sina åtgärder enligt denna rekommendation.

I DEFINITIONER

1. I denna rekommendation menas med
- (a) rörliga bilder varje serie bilder lagrad på databärare (oberoende av lagringsmetod eller typ av material som filmremsa, band eller skiva, använda i original eller kopia), med eller utan beledsagande ljud, vilken vid visning ger intryck av rörelse och vilken är avsedd för kommunikation med och distribution till allmänheten eller är gjord för dokumentationsändamål; rörliga bilder innefattar exemplar av bland annat följande slag:
 - (i) cinematografiska verk (som spelfilmer, kortfilmer, populärvetenskapliga filmer, journalfilmer och dokumentärfilmer, animerade filmer och undervisningsfilmer),
 - (ii) televisionsvärk gjorda av eller för radioföretag,
 - (iii) videografiska verk (sammanfattningsvis kallade videogram) av annat slag än de ovan angivna (punkterna (i) och (ii))
 - (b) original, sådan databärare för rörliga bilder vilken är avsedd för framställning av kopior, för film bestående av negativ, internegativ eller interpositiv, för videogram av master,
 - (c) projektionskopior, sådan databärare för rörliga bilder vilken är avsedd för direkt betraktande och/eller överföring av bilderna.
2. I denna rekommendation menas med nationella verk rörliga bilder, vars producent eller, vid samproduktioner, minst en av producenterna har sitt huvudkontor eller är huvudsakligen verksam inom staten i fråga.

II HUVUDPRINCIPEP

3. Alla rörliga bilder, som är nationella verk, skall av medlemsstaterna betraktas som en integrerad del av deras arkiv av rörliga bilder. Rörliga bilder, som till sitt ursprung är utländska verk, kan också utgöra en del av

ett lands kulturella arv, om de har särskild nationell betydelse sett utifrån det berörda landets kultur eller historia. Om det av tekniska eller ekonomiska skäl inte går att till kommande generationer överlämna detta arv i sin helhet, bör så stor del som möjligt skyddas och bevaras. De åtgärder som visar sig nödvändiga bör vidtas för att få berörda allmänna och privata organ att gemensamt utarbeta och tillämpa ett aktivt handlingsprogram för detta ändamål.

4. Lämpliga åtgärder bör vidtas för att garantera att arvet av rörliga bilder ges fullgott skydd mot skador orsakade av tiden och omgivningen. Eftersom dåliga förvaringsbetingelser påskyndar den sönderfallsprocess, som databärarna ständigt är utsatta för, och som till och med kan leda till total förintelse, bör rörliga bilder förvaras i officiellt erkända film- och televisioner arkiv och behandlas enligt strängaste arkivnormer. Därutöver bör forskning bedrivas särskilt inriktad på att utveckla databärare av högsta kvalitet och beständighet för att på bästa sätt skydda och bevara rörliga bilder.
5. Åtgärder bör vidtas för att förhindra förlust, stöld och sönderfall av samtliga nationella verk. Varje land bör därför fastställa metoder, varigenom rörliga bilder i original eller i form av arkivbeständiga kopior kan förvaras systematiskt, skyddas och bevaras i allmänna eller privata, icke-kommersiella institutioner.
6. De verk och informationskällor bestående av rörliga bilder som är förvärfvade, skyddade och bevarade av allmänna och privata, icke vinstgivande institutioner, skall så långt möjligt hållas tillgängliga. Utnyttjandet får inte vara till förfång för vare sig lagliga rättigheter eller intressen vilka tillkommer dem som deltar i skapandet och exploaterandet av de rörliga bilderna, detta i enlighet med bestämmelserna i Världskonventionen om upphovsrätt, i Bern-konventionen om

skydd för litterära och konstnärliga verk och i konventionen om skydd för utövande konstnärer, framfattare av föreläsningar samt radioföretag och i nationell lagstiftning.

7. För att garantera att ett verkligt effektivt program för bevarande genomförs bör detta ske under medverkan av alla dem som arbetar med att skapa, distribuera, skydda och bevara rörliga bilder. Utåtriktade informationsinsatser bör därför vidtas med särskild avsikt att bibringa berörda yrkesutövare allmän medvetenhet om rörliga bilders betydelse för ett lands arv och om det därav följande behovet att skydda och bevara dem som vittnesbörd om livet i dagens samhälle.

III REKOMMENDERADE ÅTGÄRDER

8. Enligt ovanstående principer och i överensstämmelse med sin författningspraxis uppmanas medlemsstaterna att vidta alla nödvändiga åtgärder, till vilka hör att tillförsäkra officiellt erkända arkiv tillräckliga resurser i fråga om personal, utrustning och kapital, för att effektivt skydda och bevara sitt arv av rörliga bilder enligt följande riktlinjer.

A Lagstiftnings- och administrativa åtgärder

9. För att garantera att rörliga bilder, som utgör en del av ett lands kulturella arv, systematiskt bevaras, uppmanas medlemsstaterna att vidta åtgärder som ger officiellt erkända arkiv möjlighet att skydda och bevara nationella verk. Sådana åtgärder kan exempelvis innefatta frivilliga överenskommelser med rättighetsinnehavare om deposition av rörliga bilder, förvärv av rörliga bilder genom köp eller donation eller inrättande av ett obligatoriskt depositionssystem genom lämpliga lagstiftnings- eller administrativa åtgärder. Ett sådant system bör kompletteras och förekomma samtidigt med gällande arkivregler om allmänt ägda rörliga bilder. De vidtagna åtgärderna bör stämma överens med bestämmelser som är till-

- lämpliga på rörliga bilder, i nationella lagar och i internationella instrument gällande skydd av mänskliga rättigheter, upphovsrätt och skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag och bör utformas med hänsyn till de särskilda villkor som vissa av dessa instrument föreskriver till förmån för utvecklingsländer. När ett obligatoriskt depositionssystem införs bör detta föreskriva att
- (a) rörliga bilder som är ett nationellt verk bör, oberoende av databärarens fysiska egenskaper eller den avsikt i vilken de rörliga bilderna har skapats, deponeras i åtminstone ett fullständigt exemplar av högsta arkivkvalitet, helst i form av ett original,
 - (b) material bör deponeras av sådan producent (enligt definition i nationell lag), som har sitt huvudkontor eller är huvudsakligen verksam inom staten i fråga, detta oberoende av om samproduktion med utländsk producent förekommit,
 - (c) deponerat material bör bevaras i officiellt erkända film- eller televisionsarkiv; där sådana institutioner inte finns bör varje möjlighet prövas att inrätta sådana på nationell och/eller regional nivå; i avvaktan på inrättandet av officiellt erkända arkiv bör materialet tills vidare förvaras under särskilt anpassade förhållanden,
 - (d) deposition bör ske snarast inom en maximerad tidsgräns, fastställd i nationella bestämmelser,
 - (e) den som deponerar material bör ha kontrollerad tillgång till materialet närhelst detta behövs för kopiering, under förutsättning att sådan tillgång inte skadar eller försämrar det deponerade materialet,
 - (f) de officiellt erkända arkiven bör, med hänsyn tagen till tillämpliga bestämmelser i internationella konventioner och i nationell lag rörande upphovsrätt och skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt

radioföretag, ha rätt att

- (I) vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda och bevara arvet av rörliga bilder och, när det är möjligt, förbättra den tekniska kvaliteten; när detta medför kopiering av rörliga bilder, bör vederbörlig hänsyn tas till alla rättigheter i de rörliga bilderna i fråga,
 - (II) i egna lokaler tillåta icke kommersiell visning av visningskopia inför begränsat antal åskådare för undervisnings- och forskningsändamål, under förutsättning att sådan användning inte står i konflikt med verkets normala exploatering och på villkor att detta inte försämrar eller skadar det deponerade materialet,
 - (g) det deponerade materialet och de därav framställda kopiorna inte får användas för andra ändamål, inte heller deras innehåll får förändras,
 - (h) officiellt erkända arkiv skall ha rätt att begära att utnyttjare lämnar rimligt bidrag till kostnaderna för tillhandahållen service.
10. Skydd och bevarande av alla rörliga bilder, som är nationella verk, bör betraktas som det yttersta målet. Men tills den tekniska utvecklingen gör det generellt möjligt, där nu dyr och utrymmeskrävande teknik lägger hinder i vägen, att lagra alla etersända rörliga bilder eller att skydda och bevara allt deponerat material för längre tid, uppmanas varje medlemsstat att fastställa principer för hur beslut skall fattas om vilka rörliga bilder som skall lagras och/eller deponeras för eftervärlden, detta innefattande kortlivade inspelningar av ren dokumentationskaraktär. I första hand bör de rörliga bilder bevaras som på grund av sitt pedagogiska, kulturella, konstnärliga, vetenskapliga och historiska värde, utgör en del av en nations kulturella arv. Varje system med detta syfte bör utformas utifrån det faktum att urval bör grundas på bredast möjliga sam-

förstånd mellan alla berörda och med särskild hänsyn tagen till de bedömningskriterier som etablerats inom arkivväsendet. Vidare bör tillbörliga åtgärder vidtas för att förhindra att material bortsorteras, innan tillräckligt lång tid förflutit för att ge nödvändigt bedömningsperspektiv. Bortsorterat material bör återlämnas till den som deponerat det.

11. Utländska producenter och distributörer av utländska rörliga bilder bör, i enlighet med denna rekommendations anda och utan förfång för det fria utbytet av rörliga bilder över nationsgränser, stimuleras att frivilligt deponera i de officiellt erkända arkiven i de länder, där de rörliga bilderna distribueras, en kopia med högsta arkivkvalitet med förbehåll för alla rättigheter i denna. I synnerhet distributörer av rörliga bilder, vilka är dubbade till eller textade på språket eller språker i det land där de distribueras och vilka betraktas som en integrerad del av arvet av rörliga bilder i landet i fråga eller vilka har speciellt värde för undervisning eller forskning, bör i det internationella samarbetets anda särskilt anmodas att deponera det material som rör dessa rörliga bilder. Officiellt erkända arkiv bör sträva efter att upprätta ett depositionssystem av detta slag och vidare sträva efter förvärv av kopior av rörliga bilder som har särskilt stort allmänt värde, med förbehåll för alla rättigheter i dessa, även om de inte har distribuerats i landet i fråga. Kontroll av och tillgång till sådant material bör regleras av bestämmelserna i avsnitt 9 (e), (f), (g) och (h) ovan.

12. Medlemsstaterna uppmanas att genomföra uppföljande studier av effektiviteten i de åtgärder som framlagts i avsnitt 11. Om efter en rimlig försöksperiod den föreslagna formen av frivillig deposition visar sig misslyckad som garanti för fullgott skydd och bevarande av de utvalda rörliga bilder vilka har särskilt nationellt

värde sett utifrån en stats kultur och historia, bör denna stat i enlighet med bestämmelserna i nationell lag fastställa åtgärder som kan förhindra förlust, särskilt genom förstörelse, av kopior av de utvalda rörliga bilderna, med tillbörlig hänsyn tagen till dem som har rättigheter i dessa rörliga bilder.

13. Medlemsstaterna uppmanas vidare att undersöka möjligheten att - med tillbörlig hänsyn tagen till internationella konventioner om upphovsrätt och skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radieföretag - tillåta officiellt erkända arkiv att utnyttja deponerat material för forsknings- och erkända undervisningsändamål under förutsättning att sådant utnyttjande inte står i konflikt med verkens normala exploatering.

B. Tekniska åtgärder

14. Medlemsstaterna uppmanas ägna tillbörlig uppmärksamhet åt de arkivnormer för förvaring och behandling av rörliga bilder vilka rekommenderas av internationella organisationer med kompetens inom området för skydd och bevarande av rörliga bilder.
15. Medlemsstaterna uppmanas vidare att vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att institutioner, som har ansvar för skydd och bevarande av arvet av rörliga bilder, påtar sig att
- (a) upprätta och sprida nationella filmografier och kataloger över alla slags rörliga bilder och förteckningar över det bevarade arkiverade beståndet, varvid katalogstandard följs så långt möjligt; denna dokumentation utgör sammantagen ett inventarium över landets arv av rörliga bilder,
- (b) samla, bevara och hålla tillgängliga för forskningsändamål institutionshandlingar, personliga papper och annat material som dokumenterar ursprung, produktion, distribution och visning av rörliga bilder, under förutsätt-

ning av överenskommelse med dem det vederbör,

- (c) hålla utrustningen i gott skick, av vilken en del kanske inte längre är i allmänt bruk men krävs för kopiering och visning av bevarat material, eller, om detta inte skulle vara möjligt, garantera att de rörliga bilderna i fråga överförs till annan databärare som tillåter kopiering och visning,
- (d) garantera att de normer, som gäller rörliga bilders förvaring, skydd, bevarande, restaurering och kopiering, följs noggrant,
- (e) så långt möjligt förbättra den tekniska kvaliteten hos de rörliga bilder som skall skyddas och bevaras, så att dessa är i ett skick som underlättar långsiktig och effektiv förvaring och användning; när åtgärderna innefattar kopiering av materialet skall tillbörlig hänsyn tas till alla rättigheter i de rörliga bilderna i fråga.

16. Medlemsstaterna uppmanas att stimulera privata sammanslutningar och enskilda personer, som äger rörliga bilder, att vidta nödvändiga åtgärder för att garantera skydd och bevarande av dessa under lämpliga tekniska förhållanden. Dessa sammanslutningar och enskilda personer bör uppmuntras att till officiellt erkända arkiv anförtro originalmaterial, om sådant finnes, eller kopior av rörliga bilder gjorda innan depositionssystemet infördes.

C. Kompletterande åtgärder

- 17. Medlemsstaterna uppmanas stimulera vederbörande myndigheter och andra organ, som berörs av skydd och bevarande av rörliga bilder, att genomföra utåtriktade informationsinsatser för att
 - (a) främja förståelse bland alla som arbetar med produktion och distribution av rörliga bilder, för rörliga bilders bestående värde från pedagogisk, kulturell, konstnärlig,

vetenskaplig och historisk synpunkt samt medvetenhet om det därav följande behovet att samarbeta för att skydda och bevara de rörliga bilderna,

- (b) fästa allmänhetens uppmärksamhet vid rörliga bilders pedagogiska, kulturella, konstnärliga, vetenskapliga och historiska betydelse och vid de nödvändiga åtgärderna för att skydda och bevara de rörliga bilderna.
18. Åtgärder bör vidtas på nationell nivå för att samordna forskning på områden som rör skydd och bevarande av rörliga bilder och för att stimulera forskning som är särskilt inriktad på långsiktigt bevarande av rörliga bilder till rimliga kostnader. Information om metoder och tekniker för skydd och bevarande av rörliga bilder, innefattande resultat av tillämplig forskning, bör spridas till alla berörda.
19. Utbildningsprogram för skydd och restaurering av rörliga bilder bör upprättas, innefattande nyaste metoder och tekniker.

IV INTERNATIONELLT SAMARBETE

20. Medlemsstaterna uppmanas förena sina ansträngningar att främja skydd och bevarande av rörliga bilder som utgör en del av nationernas kulturella arv. Sådant samarbete bör stimuleras av behöriga internationella organisationer och bör bestå av
- (a) deltagande i internationella program med syfte att skapa den nödvändiga basstrukturen på regional eller nationell nivå för att skydda och bevara arvet av rörliga bilder i länder som saknar lämpliga hjälpmedel och tillräckliga resurser,
 - (b) informationsutbyte om metoder och tekniker för skydd och bevarande av rörliga bilder och särskilt om den nyare forskningens rön,
 - (c) organiserande av nationella eller internationella utbildningskurser på relevanta områden, särskilt för

medborgare i utvecklingsländer,

- (d) gemensamma åtgärder för standardisering av katalogiseringsmetoder särskilt avpassade för arkivbestånd av rörliga bilder,
 - (e) rätt att låna ut kopior av rörliga bilder till andra officiellt erkända arkiv för uteslutande undervisning och forskning, med iakttagande av tillämpliga bestämmelser i internationella konventioner och nationell lag om upphovsrätt och skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag och under förutsättning att samtycke till sådan utlåning inhämtas hos rättighetsinnehavarna och arkiven i fråga och att det lånade materialet inte försämras eller skadas.
21. Tekniskt samarbete bör erbjudas i synnerhet utvecklingsländer för att garantera eller underlätta fullgott skydd och bevarande av deras arv av rörliga bilder.
22. Medlemsstaterna uppmanas samarbeta för att ge varje stat tillgång till rörliga bilder vilka rör dess historia eller kultur och av vilka staten i fråga inte innehar vare sig original eller visningskopior. För detta syfte uppmanas varje medlemsstat att
- (a) om rörliga bilder deponerade i officiellt erkända arkiv rör ett annat lands historia eller kultur, underlätta förvärv till officiellt erkända arkiv i detta land av antingen original eller visningskopia av de rörliga bilderna,
 - (b) stimulera privata sammanslutningar eller institutioner inom sitt territorium, vilka innehar sådana rörliga bilder, att frivilligt deponera antingen original eller projektkopior av dessa hos officiellt erkänt arkiv i landet i fråga.

Om nödvändigt kan det material, som erbjuds enligt (a) och (b) ovan, ställas till förfogande mot ersättning för kostnader. Med tanke på de kostnader det är fråga

om bör emellertid original eller visningskopior av rörliga bilder, vilka medlemsstaterna förfogar över som allmän egendom och vilka rör utvecklingsländers historia och kultur, ställas till förfogande för officiellt erkända arkiv i dessa länder på särskilt fördelaktiga villkor. Allt material som erbjuds i enlighet med detta avsnitt bör ställas till förfogande med förbehåll för all eventuellt gällande upphovs rätt till verket och andra rättigheter i detta, vilka tillkommer utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag.

23. Om rörliga bilder, som utgör en del av ett lands kulturella eller historiska arv, har gått förlorade för landet, oberoende av omständigheterna men särskilt om det är en följd av kolonial eller utländsk ockupation, uppmanas medlemsstaterna att vid begäran om återanskaffning av de förlorade rörliga bilderna samarbeta i anda av resolution 5/10.1/1.III, antagen av generalkonferensen vid dess 20:e session.

I Svenska unescorådets skriftserie har hittills utkommit:

Nr. 1/1979 Kulturell identitet. Invandrarkvinna i Sverige

Nr. 2/1979 Rapport från Unescos tjugonde generalkonferens den 24 oktober—28 november 1978 avgiven av den svenska delegationen

Nr. 3/1979 Rekommendation om allas deltagande i och bidrag till kulturlivet, antagen av Unesco

Nr. 4/1979 Rekommendation om utbyggnad av vuxenutbildningen, antagen av Unesco

Nr. 5/1979 "Massmediedeklarationen", antagen av Unesco

Nr. 1/1980 Rekommendation om bevarande av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och deras roll i samtiden, antagen av Unesco

Nr. 2/1980 Rekommendation om internationellt utbyte av kultur-egendom, antagen av Unesco

Nr. 3/1980 Deklaration om raser och rasfördomar, antagen av Unesco

Nr. 4/1980 Redogörelse för verksamheten 1977—1980

Nr. 5/1980 Rapport från Unescos tjugoförsta generalkonferens 23 september—28 oktober 1980 avgiven av den svenska delegationen

Nr. 1/1981 Rekommendation om konstnärens ställning, antagen av Unesco

Nr. 2/1981 Cultural identity — Immigrant woman in Sweden. Engelsk upplaga av nr. 1/1979

Nr. 3/1981 Många röster — en värld, "MacBride-rapporten".

Nr. 4/1981 Rekommendation om skydd och bevarande av rörliga bilder, antagen av Unesco.

Skrifterna erhålles gratis från Svenska unescorådet, Utbildningsdepartementet, 103 33 STOCKHOLM, tel. 08/763 10 00.